

**नेपाल मध्यस्थता परिषद् (नेप्का)
को
विधान, २०४८
(प्रथम संशोधन २०५५ सहित)**

प्रस्तावना:

मध्यस्थताद्वारा निर्णय हुनुपर्ने विकास, निर्माण, औद्योगिक, व्यापारिक तथा अन्य प्रकृतिका राष्ट्रिय वा अन्तरराष्ट्रिय स्तरका विवादहरू टुङ्ग्याउनको लागि सम्बन्धित क्षेत्रको सहयोग जुटाई छिटो-छरितो र कम खर्चमा मध्यस्थता लगाएतका अन्य वैकल्पिक उपायहरूको व्यवस्था मिलाउन र तत् सम्बन्धी काम-कारवाहीको संस्थागत विकास गर्नको लागि नेपाल मध्यस्थता परिषद् नामक संस्थाको स्थापना गरिएको छ ।

**परिच्छेद १
प्रारम्भिक**

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

- (क) यस विधानको नाम “नेपाल मध्यस्थता परिषद्को विधान, २०४८” रहेको छ ।
(ख) यो विधान परिषद् दर्ता भएको मितिदेखि प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा:

विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस विधानमा:

- (क) “विधान” भन्नाले नेपाल मध्यस्थता परिषद्को विधान, २०४८ लाई जनाउनेछ ।
(ख) “नियम” भन्नाले यस विधान अन्तर्गत बनेको तथा समय-समयमा बन्ने परिषद्का नियमलाई जनाउनेछ ।
(ग) “सदस्य” भन्नाले यस परिषद्का संस्थागत सदस्य समेतलाई जनाउनेछ ।
(घ) “परिषद्” भन्नाले नेपाल मध्यस्थता परिषदलाई जनाउनेछ । जसलाई अङ्ग्रेजीमा “Nepal Council of Arbitration” छोटकरीमा NEPCA भनिनेछ ।
(ङ) “कार्यसमिति” भन्नाले परिषद्को कार्यसमितिलाई जनाउनेछ ।
(च) “केन्द्रिय कार्यालय” भन्नाले परिषद्को मूल कार्यालयलाई जनाउनेछ ।
(छ) “शाखा” भन्नाले केन्द्रिय कार्यालय अन्तर्गतका विभिन्न स्थानमा गठित शाखा, प्रशाखा कार्यालय समेतलाई जनाउने छ ।
(ज) “साधारणसभा” भन्नाले संस्थाको साधारणसभालाई जनाउनेछ ।
(झ) “तोकिएको” वा “तोकिए बमोजिम” भन्नाले यो विधान वा विधान अन्तर्गत रही बन्ने नियमावली वा विनियमद्वारा तोकिएका कुरालाई जनाउनेछ ।
(ञ) स्थानीय अधिकारी भन्नाले प्र. जि. अ. लाई सम्झनु पर्ने छ ।

३. परिषद्को छाप र स्थापना:

- (क) यो विधान लागु भएपछि नेपाल मध्यस्थता परिषद् नाम भएको संस्थाको स्थापना हुनेछ ।
(ख) यो परिषद् एक अविछिन्न उत्तराधिकारवाला स्वशासित संस्था हुनेछ तथा यसले व्यक्ति सरह चल-अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्ने, उपभोग र बेच-बिखन गर्ने, परिषद्को हितको लागि आवश्यक परेमा चल-अचल सम्पत्ति धितो, बन्धक दिने वा अन्य प्रयोगमा ल्याउने, नालिस उजुर गर्ने र अन्य काम-कर्तव्य र अधिकारको प्रयोग गर्न सक्नेछ ।
(ग) परिषद्को आफ्नै छाप र साङ्केतिक चिन्ह (Emblem) हुनेछ ।
(घ) यो परिषद् मुनाफा रहित उद्देश्यले स्थापना गरिएको छ ।

४. परिषद्को कार्यालयको ठेगाना:

यस परिषद्को केन्द्रीय कार्यालय काठमाण्डौमा रहनेछ र यसका शाखाहरू कार्यसमितिले निर्णय गरे अनुरूपका स्थानहरूमा राखिने छन्। स्थानिय अधिकारीको स्वीकृति लिएर मात्र खोल्न सकिने छ।

परिच्छेद २

५. परिषद्को उद्देश्य:

(क) मूल-उद्देश्य: प्रचलित ऐन कानून तथा श्री ५ को सरकारको नीति निर्देशनमा रही संस्थाको निम्न उद्देश्यहरू हुनेछन्:

- (१) नेपालमा मध्यस्थता लगायत विवाद समाधानका अन्य वैकल्पिक उपाय सम्बन्धी काम-कारवाहीको प्रवर्तन, प्रवर्धन, सम्बर्धन तथा संस्थागत विकास गर्नु,
- (२) मध्यस्थता सम्बन्धी प्रचलित कानून तथा नियमहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा अनुसन्धान गरी समयानुकूल संशोधन परिवर्तन तथा विकास गर्न सम्बन्धित निकायलाई आवश्यक सुझाव पेश गर्नु र यसको लागि उपयुक्त जनमत तयार गर्नु।
- (३) यस परिषद्को सहयोगमा मध्यस्थता तथा अन्य वैकल्पिक उपायद्वारा निर्णय गर्नुपर्ने राष्ट्रिय तथा अन्तरराष्ट्रिय प्रकृतिका नेपाली भूमिभित्रका विवाद सुल्झाउनकालागि आवश्यक पर्ने सबै प्रकारका सेवा, सुविधा र साधनहरूको व्यवस्था गर्नु र जुटाउनु।
- (४) विभिन्न विषय र प्रकृतिका विवादहरूको मध्यस्थताको लागि विभिन्न पेशा तथा व्यवसायमा संलग्न व्यक्ति तथा संस्थाहरूसंग सम्पर्क कायम गर्नु र उपयुक्त मध्यस्थहरूको सूची तयार गर्नु।
- (५) मध्यस्थको आचारसंहिता (Code of Conduct) तयार गर्नु र सो को कार्यान्वयनको लागि उपयुक्त वातावरण सृजना गर्नु।

(ख) पूरक उद्देश्य

परिषद्को उद्देश्यप्राप्तिको लागि मुख्यतः निम्न कार्यहरू गरिनेछन्

- (१) सबै किसिमका विवादहरूको मध्यस्थता तथा अन्य वैकल्पिक उपायद्वारा समाधान गराउनको लागि चाहिने दक्ष नेपाली जनशक्तिको विकासको लागि आवश्यक तालिम, प्रशिक्षण, गोष्ठी, कार्यशाला तथा प्रवचन कार्यक्रमको आयोजना गर्ने।
- (२) मध्यस्थता तथा अन्य वैकल्पिक उपाय सम्बन्धी पुस्तक, पत्रिका, राष्ट्रिय, अन्तरराष्ट्रिय तथा क्षेत्रीय संस्थाको नियम तथा विनियमहरूको संकलन गरी एक सुसज्जित पुस्तकालय खडा गर्ने।
- (३) समान उद्देश्य भएका अन्य राष्ट्रिय अन्तरराष्ट्रिय तथा क्षेत्रीय संघ-संस्थाहरूको सदस्यता प्राप्त गर्ने तथा आफ्नो सदस्यता प्रदान गर्ने र यी संघ-संस्थाहरूसंग सम्पर्क कायम गर्ने, समझदारी बढाउने, सहयोग जुटाउने, अनुभव तथा विचारको आदान-प्रदान गर्ने।
- (४) परिषद्को उत्थानका लागि चल-अचल सम्पत्ति हासिल गर्ने, आर्जन गर्ने, प्राप्त गर्ने, भोग गर्ने र हक छाडिदिने।
- (५) परिषद्को प्रयोजनको लागि घर-जग्गा बहालमा लिनेदिने।
- (६) उद्योग, व्यापार तथा अन्य व्यवसायिक क्षेत्रका द्विपक्षीय वा बहुपक्षीय करार अथवा सम्झौताहरू बाट उत्पन्न हुने र हुनसक्ने विवादहरूको निरुपण मध्यस्थता तथा विवाद समाधानका अन्य वैकल्पिक उपायद्वारा गर्ने प्रावधानको विकास र प्रवर्द्धनतिर अभिप्रेरित गराउने।

परिच्छेद ३

सदस्यता

६. सदस्यताको किसिम:

- (क) मध्यस्थता सम्बन्धी काम-कारवाहीमा प्रत्यक्ष वा परोक्ष रूपमा संलग्न कुनै संस्था, व्यक्ति, निकाय कानूनव्यवसायी, ईन्जिनियर, कानूनविद्, न्यायाधीश, निर्माण व्यवसायी आदि संस्थाको सदस्य हुन योग्य हुनेछन् ।
- (ख) सदस्यताको किसिम - परिषद्मा निम्नबमोजिम तीन प्रकारका सदस्यहरू हुनेछन्
- (१) व्यक्तिगत
- क. आजिवन सदस्य
ख. साधारण सदस्य
ग. मानार्थ सदस्य
- (२) संस्थागत सदस्य
- क. साधारण सदस्य
ख. स्थायी सदस्य
- (ग) मध्यस्थता सम्बन्धी कार्यमा प्रत्यक्ष वा परोक्ष रूपमा सम्बन्धित भई ख्याति प्राप्त गरेका व्यक्तिलाई परिषद्को प्रमुख संरक्षकको रूपमा कार्यसमितिले सादर आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

७. सदस्यको योग्यता:

- (क) विशेष अध्ययन तथा अनुभवको आधारमा मध्यस्थता सम्बन्धी काम-कारवाहीमा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याएको कुनै व्यक्तिलाई कार्यसमितिले मानार्थ सदस्यता प्रदान गर्न सक्नेछ ।
- (ख) स्नातक भएको र मध्यस्थता सम्बन्धी कार्यमा संलग्न व्यक्ति संस्थाको व्यक्तिगत सदस्यताका लागि योग्य हुनेछ ।
- (ग) उपदफा (ख) अनुसार योग्य भएका ४० वर्ष उमेर पुगेका व्यक्तिहरू आजिवन सदस्य हुन सक्नेछन् ।
- (घ) मध्यस्थता सम्बन्धी काम-कारवाहीमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा सम्बद्ध तथा प्रचलित कानून अनुसार स्थापित कुनै पनि संस्था, संस्थागत सदस्यताकोलागि योग्य हुन सक्नेछ ।

८. सदस्यता-शुल्क:^{*}

- (क) संस्थागत सदस्यकोलागि प्रवेशशुल्क रु. ३०००/- र वार्षिक सदस्यताशुल्क रु. १५००/- लाग्नेछ ।
- क.१. संस्थागत स्थायी सदस्यको प्रवेश शुल्क रु. ३०००/- र स्थायी शुल्क रु. २००००/- हुनेछ ।
- (ख) व्यक्तिगत साधारण सदस्यलाई प्रवेश-शुल्क रु. २०००/- र वार्षिक शुल्क रु. ६००/- लाग्ने छ ।
- ख.१. आजिवन सदस्यता शुल्क निम्न बमोजिम लाग्ने छ ।
- ख.१.१. प्रवेश शुल्क रु. २०००/-
- ख.१.२. ६५ वर्ष र सो भन्दा माथिका व्यक्तिहरूबाट रु. २,२००/-
- ख.१.३. ६० देखि ६५ वर्ष सम्मका व्यक्तिहरूबाट रु. ३,२००/-
- ख.१.४. ५५ देखि ६० वर्ष सम्मका व्यक्तिहरूबाट रु. ४,६००/-

^{*} कार्य समितिको ९२ औं बैठकको निर्णय अनुसार संशोधित

- ख.१.५. ५० देखी ५५ वर्ष सम्मका व्यक्तिहरुबाट रु. ६,६००/-
 ख.१.६. ४५ देखी ५० वर्ष सम्मका व्यक्तिहरुबाट रु. ९,०००/-
 ख.१.७. ४० देखी ४५ वर्ष सम्मका व्यक्तिहरुबाट रु. ११,२००/-

- (ग) कार्यसमितिले आवश्यकता अनुसार सदस्यता-शुल्क थपघट गर्न सक्नेछ ।
 (घ) वार्षिक सदस्यता-शुल्क एक वर्षको आषाढ मसान्तसम्ममा बुझाइसक्नु पर्नेछ । आश्विन मसान्तसम्म बुझाउन न्याउने सदस्यले १०/- थप शुल्क र अरु थप ३ महिनाभित्र बुझाउने सदस्यले २५/- थप शुल्क सहित वार्षिक शुल्क बुझाउन न्याएको खण्डमा सदस्यता नवीकरण गरिनेछ ।

९. सदस्यता प्रदान गर्ने कार्यविधि:

परिषद्को कुनै दुई सदस्यले सिफारिश गरेको व्यक्ति वा संस्थालाई कार्यसमितिले विधान अनुरूप सदस्यता प्रदान गर्न सक्नेछ ।

१०. सदस्यताको समाप्ति र निलम्बन:

- (क) परिषद्को सदस्यता निम्न अवस्थामा समाप्त हुनेछ:-
 १. कार्यसमितिसमक्ष दिएको लिखित राजिनामा स्वीकृत भएमा ।
 २. सदस्यको देहान्त भएमा ।
 ३. संस्थागत सदस्यको विघटन वा विलयन भएमा ।
 (ख) दफा ८ को उपदफा (घ) उल्लेखित समय सम्म सदस्यता शुल्क नबुझाएको सदस्यको सदस्यता स्वतः समाप्त हुनेछ । त्यस्ता सदस्यले पुनः सदस्यता प्राप्त गर्नु परेमा पुनः प्रवेश-शुल्क बुझाउनु पर्नेछ ।
 (ग) परिषद्को हितविपरित कुनै कार्य गरेमा कार्यसमितिले त्यस्ता सदस्यको सदस्यता निश्चित अवधिको लागि निलम्बन गर्न सक्नेछ, तर त्यसको निर्णय संस्थाको साधारणसभाबाट अनुमोदन हुनु पर्नेछ ।

परिच्छेद ४

साधारणसभा तथा कार्यसमिति

११. साधारणसभाको गठन

परिषद्का सबै प्रकारका सदस्यहरु समावेश भएको साधारणसभा हुनेछ ।

१२. साधारणसभा

- (क) परिषद्को वार्षिक साधारणसभा प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ३ महिनाभित्र हुनेछ ।
 (ख) वार्षिक साधारणसभाको सूचना हरेक सदस्यलाई कम्तीमा २९ दिन अगाडि दिइनु पर्नेछ । सूचनामा सभा हुने स्थान, मिति र समय तथा छल/लको विषय समेत खोलिएको हुनु पर्नेछ ।
 (ग) कार्यसमितिले आवश्यक ठानेमा कुनै पनि समयमा विशेष साधारणसभा बोलाउन सक्ने छ ।
 (घ) परिषद्को कूल सदस्य संख्याको २५ प्रतिशत सदस्यले सभापतिसमक्ष लिखित निवेदन पेश गरी विशेष साधारणसभा बोलाउन अनुरोध गरेमा सभापतिले उक्त अनुरोध प्राप्त गरेको मितिले १५ दिनभित्र विशेष साधारणसभा बोलाउने छ ।
 (ङ) विशेष साधारणसभामा तोकिएको विषय बाहेक अन्य विषयमा अध्यक्षको पूर्वस्वीकृति नलिई छलफल गर्न सकिने छैन ।

- (च) साधारण सभा अथवा विशेष साधारण सभाको लागि संपुर्ण सदस्य संख्याको २५ प्रतिशत सदस्य उपस्थित भएमा गणपुरक संख्या पुरा भएको मानिने छ ।
- (छ) यसरी (च) बमोजिमको गणपुरक संख्या नपुगी बैठक हुन नसकेमा सात दिनको पुर्व सूचना दिई पुनः बैठक बोलाइने छ र त्यस्तोमा संपुर्ण सदस्य संख्याको १० प्रतिशत सदस्य उपस्थित भएमा गणपुरक संख्या पुरा भएको मानिने छ ।

१३. साधारणसभाको काम, कर्तव्य र अधिकार:

साधारणसभाको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछः

- (क) विगतको कार्य प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्ने, छलफल गर्ने, आयव्यय विवरणमाथि छलफल गर्ने ।
- (ख) कार्यसमितिका सदस्यहरुको निर्वाचन गर्ने ।
- (ग) परिषद्को नीति-निर्धारण गर्ने ।
- (घ) कार्यसमितिलाई निर्देशन दिने ।
- (ङ) आगामी वर्षका लागि परिषद्को कार्यक्रम निर्धारण गर्ने ।
- (च) परिषद्को वार्षिक आम्दानी खर्चको अनुमानित बजेट पारित गर्ने ।
- (छ) आगामी आर्थिक वर्षका लागि लेखापरीक्षक नियुक्त गर्ने ।
- (ज) विधानको संशोधन गर्ने ।
- (झ) तोकिए बमोजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

१४. कार्यसमितिको गठन:

- (क) परिषद्का सदस्यहरुले आफू मध्येबाट निर्वाचित १० (दश) सदस्य र परिषद्का तत्काल पूर्व सभापति १ (एक) समेत ११ सदस्य रहेको कार्यसमितिको गठन हुने छ । कार्यसमितिले आफू मध्येबाट सभापति, उप-सभापति, सचिव तथा कोषाध्यक्षको निर्वाचन गर्नेछ ।
- (ख) कार्यसमितिको कार्यकाल साधारणतया ३ वर्षको हुनेछ ।
- (ग) कार्यसमितिको सदस्यता निम्न- लिखित अवस्थामा समाप्त हुनेछः
 - (१) लिखित राजिनामा दिएमा ।
 - (२) साधारणसभाले अविश्वासको प्रस्ताव पारित गरेमा ।
 - (३) मनासिब माफिकको सूचना नदिई कार्यसमितिको बैठकमा लगातार तीन पटक अनुपस्थित भएमा ।

तर यस उपदफाको प्रयोजनको लागि सम्बन्धित सदस्यलाई स्पष्टिकरण दिने मौकाबाट वंचित गरिने छैन ।
- (४) परिषद्को सदस्य नरहेमा

१५. कार्यसमितिको बैठक

- (क) सभापतिको सल्लाहबाट सचिवले सूचित गरेको स्थान र समयमा कार्यसमितिको बैठक बस्नेछ ।
- (ख) कार्यसमितिको बैठक प्रत्येक आर्थिक वर्षमा कम्तीमा दुई पटक बस्ने छ ।
- (ग) कार्यसमितिको गणपुरक संख्या पाँच हुनेछ ।
- (घ) कार्यसमितिका निर्णयहरु अभिलिखित हुनेछन् ।

१६. कार्यसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:

कार्यसमितिको निम्नलिखित काम, कर्तव्य र अधिकार हुनेछ:-

- (क) साधारणसभाको निति-निर्देशन तथा निर्णय कार्यान्वयन गर्ने ।
- (ख) निर्वाचन अधिकृत नियुक्त गर्ने ।
- (ग) कार्यसमितिको कुनै सदस्यको स्थान बीचमा रिक्त हुन आएमा साधारणसभा नभए सम्मको लागि परिषद्को सदस्य मध्येबाट सदस्य मनोनित गर्ने ।
- (घ) परिषद्को उद्देश्य कार्यान्वित गर्ने गराउने ।
- (ङ) परिषद्को उद्देश्य परिपूर्तिको लागि कार्यक्रम निश्चित गर्ने र उपयुक्त काम सम्पादन गर्ने ।
- (च) परिषद्को बजेट तयार गरि साधारण सभामा पेश गर्ने ।
- (छ) परिषद्को लागि आवश्यक पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरु नियुक्त गर्ने वा निजहरुलाई बर्खास्त गर्ने, तथा उनीहरुको शर्त एवं सेवा तथा पारिश्रमिक तोक्ने ।
- (ज) आफ्नो अधिकार र कर्तव्य मध्ये केही वा सबै अधिकार र कर्तव्य परिषद्को शाखा वा कुनै कर्मचारीलाई सुम्पने ।
- (झ) विभिन्न विषय र प्रकृतिका विवादहरुको मध्यस्थताको लागि अनुभवी व्यक्तिहरुको प्यानल तयार गर्ने, र
- (ञ) परिषद्को उद्देश्य अनुरूप गर्नुपर्ने कार्य सम्पादन गर्न आवश्यक पर्ने नियम-विनियमहरु तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

परिच्छेद- ५

पदाधिकारीको काम, कर्तव्य र अधिकार

१७. सभापतिको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- (क) कार्यसमितिको बैठक बोलाउने, परिषद्को तर्फबाट आवश्यक लेखापढी गर्ने ।
- (ख) परिषद्को प्रमुख भई नेतृत्वको जिम्मेवारी लिने ।
- (ग) साधारण सभाद्वारा गरिएका निर्णयहरु कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।
- (घ) साधारणसभा वा कार्यसमितिको बैठकमा सभापतित्व गर्ने र उक्त बैठक र सभामा मतदान हुँदा मत वरावर भएमा निर्णायक मत दिने ।
- (ङ) परिषद्को हित सम्बन्धी आवश्यक अन्य कार्य गर्ने ।

उप-सभापतिको काम, कर्तव्य र अधिकार

- (क) सभापतिको कार्यमा सघाउ पुऱ्याउने वा निजले लिखित रुपमा प्रत्यायोजित गरे बमोजिम कार्य गर्ने ।
- (ख) सभापतिको अनुपस्थितिमा निजको सबै कर्तव्य र अधिकार पालन तथा प्रयोग गर्ने ।
- (ग) परिषद्को कार्य प्रगतिको लेखाजोखा गरी सभापतिलाई अवगत गराउने ।

सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार

- (क) कार्यसमितिबाट पारित निर्णयहरुको अभिलेख राख्ने, राख्न लगाउने र सो कार्यान्वयन गर्ने ।
- (ख) परिषद्को दैनिक कार्य सन्चालनको जिम्मेवारी लिने र कर्मचारी प्रशासनको रेखदेख तथा नियन्त्रण गर्ने ।
- (ग) विधान तथा नियमावलीमा व्यवस्था गरे अनुसारको अन्य काम गर्ने गराउने ।

- (घ) विभिन्न शाखा कार्यालयहरूका बीचमा समन्वय कायम गर्ने ।
- ड) कार्यसमितिले दिएको निर्देशन वा सभापतिको परामर्शबमोजिम परिषद्को भलाइ हुने अन्य सबै कार्य गर्ने ।

कोषाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार

- (क) वार्षिक सधारण सभा र कार्यसमितिको बैठकमा आय-व्ययको प्रतिवेदन प्रस्तुत् गर्ने ।
- (ख) परिषद्को कोषको संकलन गर्ने, आय-व्ययको हिसाव राख्ने वा राख्न लगाउने ।
- (ग) परिषद्को वार्षिक बजेट तयार गर्ने र गर्न लगाउने र कार्यसमिति मार्फत वार्षिक साधारणसभामा पेश गर्ने ।
- (घ) तोकिएको काम, कर्तव्य गर्ने, गराउने ।

परिच्छेद ६

आर्थिक व्यवस्था

१८. आर्थिक श्रोत:

- (क) परिषद्को एउटा आफ्नो छुट्टै कोष रहनेछ ।
- (ख) परिषद्को कोषमा देहायबमोजिमको रकमहरू रहनेछन्:
 १. सदस्यहरूको शदस्यता शुल्क,
 २. परिषद्लाई श्री ५ को सरकार, तथा कुनै राष्ट्रिय अन्तरराष्ट्रिय तथा क्षेत्रीय संस्था, निकाय आदिबाट प्राप्त भएको अनुदान वा सहायता,
 ३. परिषद्को चल-अचल सम्पत्तिबाट प्राप्त रकम,
 ४. अन्य रकम ।

१९. चल-अचल सम्पत्तिको विवरण:

- (क) परिषद्को चल-अचल सम्पत्तिको अभिलेख दुरुस्त राखिनेछ ।
- (ख) परिषद्को तर्फबाट खर्च गरिंदा तोकिए बमोजिम गरिनेछ । यसरी नतोकिएसम्म कार्य समितिले निर्धारण गरेबमोजिम हुनेछ ।

२०. कोषको संचालन:

- (क) परिषद्को नाममा विभिन्न बैंकहरूमा खोलिने खाताहरू कोषाध्यक्ष र सभापति, सचिव वा कार्यसमितिले निर्णय गरेको अन्य व्यक्तिको हस्ताक्षरबाट सञ्चालन गरिनेछ ।
- (ख) परिषद्को आर्थिक वर्ष प्रत्येक वर्षको श्रावण सङ्क्रान्तिदेखि प्रारम्भ भई आषाढ मसान्तमा समाप्त हुनेछ ।

२१. लेखा परीक्षण

- (क) साधारणसभाले मुकरर गरेको श्री ५ को सरकारबाट मान्यता प्राप्त लेखा परीक्षकद्वारा हरेक वर्ष भएका परिषद्को आम्दानी खर्च, चल-अचल मौज्जात समेत लेखा परीक्षण गराइने छ ।
- (ख) परिषद्को लेखापरीक्षणको प्रतिवेदन प्रत्येक वर्ष स्थानीय अधिकारीसमक्ष पेश गरिने छ ।
- (ग) परिषद्को आय-व्ययको हिसाव कोषाध्यक्षको रेखदेखमा दुरुस्त राखिनेछ ।
- (घ) आय-व्ययको प्रतिवेदन कोषाध्यक्ष-मार्फत वार्षिक सधारण-सभामा प्रस्तुत् गरिने छ ।

परिच्छद-७

विविध

२२. निर्वाचन सम्बन्धी व्यवस्था:

कार्यसमितिको निर्वाचनको लागि कार्यसमितिले निर्वाचन अधिकृत नियुक्त गर्नेछ । निर्वाचन सम्बन्धी कार्यविधि तोकिएबमोजिम हुनेछ र सो नभएसम्म निर्वाचन अधिकृतले निर्धारण गरेबमोजिम हुनेछ ।

२३. उम्मेदवार हुने योग्यता:

परिषद्को संस्थागत सदस्यको प्रतिनिधित्व गर्ने व्यक्ति वा व्यक्तिगत साधारण सदस्य वा आजिवन सदस्य कार्यसमितिको निर्वाचनमा भाग लिन र उम्मेदवार हुन योग्य हुनेछन् ।

२३.क. पर्यवेक्षक आमन्त्रण गर्न सकिने:

कार्यकारी समितिले निर्णय गरे अनुसार मध्यस्थता संग संबन्धित व्यक्ति अथवा सरकारी वा गैर सरकारी नियकायलाई कार्यकारी समितिको बैठकमा वा साधारण सभामा पर्यवेक्षकको रूपमा आमन्त्रण गर्न सकिने छ ।

२४. अविश्वासको प्रस्ताव:

(क) परिषद्को कार्यसमितिका सदस्यलाई साधारणसभामा उपस्थित सदस्यहरुको दुई तिहाई बहुमतले अविश्वासको प्रस्ताव पारित गरी कार्यसमितिको सदस्यबाट हटाउन सकिनेछ ।

(ख) विशेष साधारणसभाबाट मात्र अविश्वासको प्रस्ताव उपर छलफल हुन सक्नेछ । यस धारा अन्तर्गत अविश्वासको प्रस्ताव ल्याउनका लागि परिषद्को जम्मा सदस्य संख्याको कम्तीमा १० प्रतिशत साधारण सदस्यको लिखित निवेदन वा कार्यसमितिको निर्णय आवश्यक हुनेछ ।

२५. विधान संशोधन:

यो विधान संशोधन गर्न आवश्यकता पर्ने भएमा कार्य समितिले वा परिषद्का सम्पूर्ण सदस्यहरु मध्ये कम्तीमा २५ प्रतिशत सदस्यले सो कुराको प्रस्ताव कार्यसमिति माफत साधारणसभामा पेश गर्न सक्ने छन् । त्यसरी पेश भएको प्रस्ताव साधारणसभामा उपस्थित भई मतदान गर्ने सदस्यहरुको दुई तिहाई बहुमतले पारित हुनेछ । स्थानीय अधिकारीको स्वीकृति लिएर मात्र विधान संशोधन गरिने छ ।

२६. नियम र विनियम बनाउने अधिकार:

कार्यसमितिले संस्था दर्ता ऐन २०३४ सो ऐन अन्तर्गतको नियम र यस विधानका अधिनमा रही परिषद्को उद्देश्य परिपूर्ति गर्न र आन्तरिक कार्यविधि व्यवस्थित गर्न आवश्यक नियम, विनियम तथा कार्य निर्देशिका बनाउन सक्नेछ ।

२७. परिषद्को विघटन:

संस्थाको विधान बमोजिम कार्य सन्चालन गर्न नसकी वा अन्य कुनै कारणवस परिषद् विघटन भएमा परिषद्को सम्पूर्ण जायजैथा श्री ५ को सरकारको जिम्मामा सनेछ ।

२८. विशेष व्यवस्था:

क) कार्यसमितिले आफ्नो अधिकार मध्ये केही अधिकार कार्यसमितिकै कुनै पदाधिकारी, सदस्य वा अन्य कुनै व्यक्तिलाई प्रत्यायोजित गर्न सक्नेछ । त्यसरी प्रत्यायोजित अधिकार प्राप्त गरी काम गर्ने व्यक्तिको सेवाको शर्त र पद कार्यसमितिले तोकेबमोजिम हुनेछ ।

ख) कार्यसमितिले परिषद्को उद्देश्य पूर्तिको लागि सदस्यहरु मध्येबाट विभिन्न समिति तथा उप समितिहरु गठन गर्न सक्नेछ ।

ग) परिषद् दर्ता हुँदाका वखत कायम रहेको कार्यसमिति यसै विधान अनुसार गठन भएको मानिनेछ र सो समितिको कार्यकाल प्रथम वार्षिक साधारणसभा नभए सम्म कायम रहनेछ ।

घ) परिषद् दर्ता भएको मितिले एक वर्ष भित्र परिषद्को प्रथम वार्षिक साधारणसभा गरिनेछ ।

२९. सचिवालय (Secretariat):

सचिवालयको व्यवस्था र त्यसमा कामगर्ने कर्मचारीको नियुक्ति तथा सेवा शर्त सम्बन्धी व्यवस्था कार्यसमितिले निर्धारण गर्नेछ ।

३०. व्याख्या:

यस विधानको व्याख्या कार्यसमितिले गरेबमोजिम हुनेछ ।

३१. बचाउ:

यस विधानमा लेखिएका कुरामा यसै विधानबमोजिम र सो बाहेकका कुराका हकमा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

३२. यसको क्षेत्र संस्था दर्ता ऐन २०३४ अनुसार हुनेछ ।